הלכה · משנה תורה · מפרשים · יד איתן · ספר מדע

יד איתן על משנה תורה, הלכות תלמוד תורה

רבי אברהם משכיל לאיתן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

יד איתן על משנה תורה, הלכות תלמוד תורה

רבי אברהם משכיל לאיתן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/יד-איתן-על-משנה-תורה-הלכות-תלמוד-תורה/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה 39-202611200317v של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ג 4
הלכה יג 4
פרק ד 4
הלכה א 4

פרק א

הלכה ג

וחייב לשכור מלמד לבנו. מדברי התוס' בנדרים (ל"ה) משמע דאין חיוב על האב לשכור מלמד לבנו, דאהא דתנן גבי מודר הנאה מחבירו שלא ילמדנו מקרא אבל מלמד הוא את בניו, כתבו התוס' דמצוה קעביד ולא הוי אלא גורם הנאה בעלמא ואפילו במקום שנוטלין עליה שכר מ"מ לא היה המודר נותן שכר מלמד עכ"ד. ומיהו אין דבריהם מוכרחים דלא מבעיא למ"ד התם (ל"ג) דפורע את חובו דא"ש דשרי ללמד את בניו מקרא אע"ג שהיה חייב לשכור להם מלמד לא גרע מפורע את חובו ושוקל את שקלו והכי קיי"ל. וכן פי' רבינו בפי' המשנה שם שאין איסור על המדיר שימנע שלא יגיע היזק למודר. ונראה דאף באופן דחייב לתת לו שכר בעד המנעת ההיזק דהא יכול למחול לו חובו כמ"ש האחרונים ביו"ד סי' רכ"א, אלא דאפילו למ"ד התם דאסור לפרוע חובו י"ל דהא דתנן שמלמד הוא לבניו מקרא היינו שמלמדם בתורת מצוה ולא בתורת פרעון חוב דבכה"ג לכ"ע שרי וכמו שפירש הר"ן שם (ל"ח) הא דתנן התם וזן את אשתו עיי"ש. ובתשובת הרשב"א סי' תרמ"ה הוכיח מהמשנה דנדרים הנזכרת שאין האב חייב לשלם להמלמד את בנו שלא מדעתו ולכך מלמד הוא את בנו של מודר מקרא אף במקום שנוטלין עליו שכר, ולפ"ד ג"כ לא קשה ע"ד רבינו. אלא דלפמ"ש אין דברי הרשב"א מוכרחים דאפילו תימא דמחוייב לשלם וכדעת המרדכי הובא בח"מ סי' של"ה מ"מ רשאי ללמד בחנם כמו שיכול לפרוע לו חובו וכן למחול לו חובו, ועיין מ"ש הרא"ש בפי' המשנה שם:

הלכה יג

כל המלמד את בתו תורה כאילו מלמדה תפלות בד"א בתורה שבע"פ כו'. נראה לי להביא ראיה לחילוק זה דתורה שבכתב שרי ללמד מדתנן בנדרים (ל') גבי מודר הנאה מחבירו מלמד הוא לבניו ולבנותיו מקרא, וש"מ דמקרא רשאי ללמד לבת:

פרק ד

הלכה א

וכן הרב שאינו הולך בדרך טובה כו' אין מתלמדין ממנו עד שובו למוטב. בלח"מ ובפר"ח הקשו דלמה לא מחלק רבינו בין קטן לגדול וכמו שחלקו בפ"ב דחגיגה דגדול שרי. ולי נראה דטעמו של רבינו הוא מכח הא דתענית (דף ז') רבי רמי כתיב יערוף כמטר לקחי וכתיב תזל כטל אמרתי הא כיצד אם ת"ח הגון הוא תזל כטל ואם לאו

ערפהו כמטר, ועוד א"ר יוחנן התם אם ת"ח הגון הוא ממנו תאכל ואותו לא תכרות ואם לאו אותו תשחית וכרת ולא מפליג התם כלל בין קטן לגדול ש"מ דאם אינו הגון שום אדם א"י ללמוד ממנו ובכל אדם קאמר דערפהו ואותו תשחית וכרת. ואע"פ שהתוס' פי' ההיא דאותו תשחית וכרת דאיירי שאינו ת"ח מכח ההיא דחגיגה הוא דחוק דא"כ ה"ל לאוקמי תרוויהו קראי ברב שאינו הגון וממנו תאכל איירי שהלומד הוא ת"ח וכן קרא דתזל כטל ה"ל לאוקמי הכי ומדמוקי להו ברב הגון דוקא ש"מ דבשאינו הגון אפילו ת"ח א"י ללמוד ממנו. וכן יש לדקדק מדאמר בשבת (ע"ה) דהלומד דבר אחד מן המגוש חייב מיתה ומסיק שם דהיינו גדופי פי' מין ולא מחלק בין הלומד קטן או גדול: